De Illusie van Energiezekerheid in een Kwetsbaar Europa

Door Frank , 30 augustus 2026

De Illusie van Energiezekerheid in een Kwetsbaar Europa

Door Frank Dumon

> De energiebevoorrading van Europa bevindt zich in een staat van diepe, structurele kwetsbaarheid, een realiteit die door de officiële kanalen van de Europese Unie stelselmatig wordt gebagatelliseerd of verpakt in een narratief van triomfantelijke veerkracht. Terwijl de Europese Commissie onder leiding van Ursula von der Leyen de wereld probeert te overtuigen van een succesvolle transitie en een overwonnen afhankelijkheid, wijzen de harde marktcijfers en fundamentele economische analyses op een heel andere waarheid. Europa staat aan de vooravond van een potentieel catastrofale energiecrisis, waarbij de prijzen niet slechts cyclisch schommelen, maar structureel worden opgedreven door een combinatie van fysieke marktkrapte, een fundamenteel defect marktontwerp en een kortzichtig geopolitiek beleid.

Dit artikel analyseert de huidige energiecrisis aan de hand van drie cruciale perspectieven. Ten eerste de fysieke en markttechnische realiteit zoals geschetst door analyses van Times Now World, die aantoont hoe een samenloop van

klimatologische en geopolitieke factoren de gasvoorraad in het gedrang brengt. Ten tweede de diepgaande structurele kritiek van economen Yanis Varoufakis en Wolfgang Munchau, die betogen dat de Europese elektriciteitsmarkt geen falende vrije markt is, maar een ontworpen 'zwendel' die consumenten en industrie systematisch leegzuigt. Ten derde wordt het officiële narratief van Ursula von der Leyen kritisch ontleed, waarbij de claim van 'energieonafhankelijkheid' wordt ontmaskerd als een gevaarlijke illusie die Europa juist afhankelijker maakt van volatiele globale markten. De stelling is helder: zolang Europa vasthoudt aan een ideologisch gedreven energiemarkt die de realiteit van natuurlijke monopolies en geopolitieke afhankelijkheden ontkent, zal de winter niet alleen koude brengen, maar ook een verwoestende economische en sociale tol eisen.

Deel I: De Fysieke Realiteit – Een Perfecte Storm op de Gasmarkt

De Zomerse Opslagcrisis en Klimaatextremen

De basis van de Europese energiezekerheid rust traditioneel op een eenvoudig, maar cruciaal principe: de zomermaanden worden gebruikt om gasopslagfaciliteiten te vullen, zodat er een robuuste buffer is voor de wintermaanden. In de zomer van 2026 is dit fundament echter ernstig verstoord. Recordtemperaturen en aanhoudende hittegolven hebben een averechts effect gehad op de energie-infrastructuur. Normaal gesproken zou de vraag naar verwarming laag zijn, maar de extreme hitte heeft de vraag naar elektriciteit voor koeling explosief doen stijgen. Tegelijkertijd hebben deze klimatologische omstandigheden de productie van andere energiebronnen ernstig aangetast. Droogte heeft het waterpeil in rivieren verlaagd, wat de output van waterkrachtcentrales in landen als Noorwegen, Zwitserland en Zuid-Europa heeft verminderd. Daarnaast hebben hittegolven de koeling van kerncentrales bemoeilijkt, wat heeft geleid tot gedwongen productieverlagingen in de nucleaire sector, met name in Frankrijk. Het gat in de elektriciteitsvoorziening wordt opgevuld door gasgestookte centrales. Het perverse resultaat is dat Europa gas verbruikt in precies de periode dat het dit zou moeten opslaan. Hoe heter de zomer, hoe moeilijker het wordt om de opslagniveaus op het gewenste peil te brengen, wat een directe, lineaire relatie creëert tussen klimaatextremen en energieprijzen.

De Aanbodsvernauwing en de Wereldwijde LNG-Concurrentie

Naast de stijgende vraag wordt Europa aan de aanbodzijde in een wurggreep gehouden. De disrupties in de mondiale toevoerketens zijn acuut. Er zijn

aanhoudende bedreigingen voor de vloeibaar aardgas (LNG)-stromen door strategische knelpunten zoals de Straat van Hormuz, waar elke geopolitieke spanning direct de verzekeringspremies en de levertijden beïnvloedt. Daarnaast heeft Noorwegen, de meest betrouwbare pijpleidingleverancier van Europa na de breuk met Rusland, de onderhoudsbeurten aan belangrijke gasvelden verlengd, wat de verwachte injectie in het Europese netwerk verder heeft vertraagd. Het fundamentele probleem is dat Europa, door het vrijwillig opgeven van Russisch pijpleidinggas, nu volledig afhankelijk is geworden van de mondiale LNG-markt. Pijpleidinggas is een bilaterale, relatief stabiele en goedkope overeenkomst. LNG is een wereldwijd verhandeld goed, onderworpen aan de genadeloze wetten van vraag en aanbod op een gespannen markt. Europese kopers concurreren nu direct met de enorme en groeiende vraag uit Azië, met name China en India, voor dezelfde beschikbare ladingen. Wanneer het aanbod ergens ter wereld krapper wordt, moet Europa bieden tegen elke prijs om zijn energievoorziening te garanderen. Deze concurrentie drijft de prijzen structureel omhoog, ongeacht de binnenlandse efficiëntie-inspanningen.

De Wiskunde van een Koude Winter: Het Gebrek aan Buffer

De opslagcijfers liegen niet. Aan het einde van de zomer bevinden de Europese gasreserves zich rond de 60% capaciteit, ruim onder de streefwaarden die de Europese Commissie zelf heeft gesteld voor een comfortabele winterstart. Deze opslag moet worden gezien als de noodbrandstoftank van het continent. Als deze tank vol is, kan een plotselinge koudegolf worden opgevangen zonder paniek op de spotmarkt. Als de tank halfleeg is, wordt elke daling van de temperatuur een race tegen de klok om nieuwe leveringen te verwerven tegen exorbitante prijzen. De grootste risicofactor is niet dat gas vandaag duur is, maar dat een weersschok kan optreden op het moment dat Europa de minste ruimte heeft om deze te absorberen. Een milde winter zou Europa tijdelijk ademruimte kunnen geven, maar een lange, koude winter zal de vraag naar verwarming exponentieel verhogen, precies op het moment dat de opslagreserves beginnen te dalen. Europa zou dan gedwongen worden om nog agressiever te concurreren met Azië om LNG, wat de prijzen naar ongekende hoogtes zou kunnen drijven. De keten is duidelijk: hittegolven verhogen de vraag, verminderde hydro- en nucleaire output verhoogt het gasverbruik, aanbodverstoringen verkrappen de markt, en een lege opslag laat Europa weerloos achter. De gevolgen reiken veel verder dan de verwarmingsrekening; ze omvatten hogere energiekosten voor de industrie, aanhoudende inflatie en een verhoogde druk op de rentetarieven van de Europese Centrale Bank.

Deel II: De Structurele Zwendel – Waarom de Energiemarkt Fundamenteel Faalt

De Mythe van de Vrije Markt en de Realiteit van het Natuurlijke Monopolie

Terwijl de fysieke marktomstandigheden alarmerend zijn, wijzen Yanis Varoufakis en Wolfgang Munchau er in hun analyse terecht op dat het diepere probleem ligt in het fundamentele ontwerp van de Europese energiemarkt. Er heerst een hardnekkige politieke mythe dat elektriciteit en gas als normale handelswaar in een vrije, competitieve markt kunnen worden verhandeld. Varoufakis betoogt overtuigend dat een functionerende, competitieve elektriciteitsmarkt een onmogelijkheid is, niet vanwege slechte regulering, maar vanwege de inherente eigenschappen van elektriciteit zelf. Ten eerste is elektriciteit homogeen: een kilowattuur is identiek, ongeacht of het wordt opgewekt door zon, wind, kernenergie of gas. Ten tweede wordt het geleverd via een enkel netwerk van draden, een klassiek natuurlijk monopolie waarbij consumenten niet kunnen 'winkelen' tussen verschillende fysieke netwerken. Ten derde is elektriciteit een essentiële input met een inelastische vraag; consumenten en bedrijven kunnen niet simpelweg stoppen met het gebruiken van elektriciteit wanneer de prijs stijgt. Deze drie factoren maken dat 'marktconforme' prijsstelling in de praktijk neerkomt op een gesimuleerde concurrentie die in werkelijkheid functioneert als een door de staat gesteund kartel. Wat wordt gepresenteerd als een vrije markt, is in feite een 'grote elektriciteitszwendel' waarbij de risico's worden gesocialiseerd en de winsten worden geprivatiseerd.

Marginal Cost Pricing: Het Mechanisme van de 'Grote Elektriciteitszwendel'

Het hart van deze structurele zwendel is het systeem van 'marginale kostenprijsstelling' (marginal cost pricing). In dit systeem wordt de prijs van elektriciteit voor alle producenten bepaald door de kosten van de duurste, marginale generator die nodig is om aan de vraag te voldoen. In de praktijk is dit bijna altijd een gasgestookte centrale. Dit leidt tot een pervers en contra-intuïtief resultaat. Zelfs als een groot deel van de elektriciteit wordt opgewekt door hernieuwbare bronnen met zeer lage marginale kosten (zoals wind en zon, waar de 'brandstof' gratis is), wordt de marktprijs toch bepaald door de hoge prijs van het benodigde back-up gas. Hierdoor faalt de uitbouw van hernieuwbare energie erin om de consumentenprijzen structureel te verlagen. In plaats daarvan creëert het systeem enorme 'windfall rents' (buitengewone winsten) voor producenten van goedkope

energie (zoals kernenergie of volledig afgeschreven hernieuwbare parken), die hun stroom verkopen tegen de door gas gedreven hoge marktprijs. De consument en de industrie betalen de rekening, terwijl de energiegiganten recordwinsten boeken. Dit is geen toeval; het is een ontwerpkeuze die de belangen van gevestigde energiebedrijven beschermt ten koste van de Europese economie.

Het Capaciteitstekort en de Geopolitieke Achterstand

Wolfgang Munchau voegt aan deze kritiek een cruciale macro-economische dimensie toe. Het grotere probleem van Europa is niet alleen de prijs, maar het gebrek aan strategische energiecapaciteit en planning. Terwijl de Verenigde Staten en China massaal investeren in energie-infrastructuur om de exploderende vraag van kunstmatige intelligentie, datacenters en geavanceerde industrieën op te vangen, blijft Europa steken in ideologische debatten en bureaucratische hindernissen. Munchau wijst erop dat de productiviteitsgroei in Europa al jaren stagneert, mede als gevolg van deze energie-onzekerheid. Zelfs als politici verandering willen, worden ze beperkt door de obligatiemarkt, strikte fiscale regels en een institutioneel kader dat radicaal, publiek geleid investeringsbeleid blokkeert. Varoufakis' voorgestelde oplossing is dan ook radicaal maar noodzakelijk: de afschaffing van de elektriciteitsmarkt en de vervanging ervan door een 'elektriciteitscommons'. Dit model zou gebaseerd zijn op gemeenschaps- of gemeentelijk eigendom van opwekking en opslag, een publiek beheerd netwerk dat wordt geoptimaliseerd met moderne technologie, en een overgang van marginale kostenprijsstelling naar gemiddelde kostenprijsstelling. Alleen zo kunnen consumenten betalen wat de daadwerkelijke productiekosten zijn, en kan energiearmoede worden bestreden. Zolang deze hervorming uitblijft, zullen gevestigde belangen het systeem blijven riggen ten eigen voordele.

Deel III: Het Brusselse Narratief – Een Kritische Analyse van Ursula von der Leyen

De Schijnveiligheid van 'Onafhankelijkheid'

Tegenover deze sombere, maar realistische analyses staat het rooskleurige narratief van de Europese Commissie. In haar toespraken, waaronder haar State of the Union en adressen op het World Economic Forum, schildert Ursula von der Leyen een beeld van een Europa dat de teugels van zijn energiedestiny terug in eigen handen heeft genomen. Ze stelt dat Europa, door de afhankelijkheid van Russisch gas (dat volgens haar daalde van één op de vijf naar één op de twintig eenheden) te doorbreken, een overwinning heeft behaald. Ze benadrukt dat Europa nu meer elektriciteit uit wind en

zon produceert dan uit gas, en dat dit de basis is voor een nieuwe industriële competitie. Deze bewering is een gevaarlijke halve waarheid. Europa is inderdaad minder afhankelijk van Russische *pijpleidingen*, maar het heeft deze afhankelijkheid ingeruild voor een nog kwetsbaardere afhankelijkheid van de mondiale LNG-markt, gedomineerd door leveranciers in de Verenigde Staten, Qatar en andere regio's. Pijpleidinggas was een stabiele, op lange termijn contracten gebaseerde relatie met een buurland. LNG is onderworpen aan de grillen van de mondiale scheepvaart, geopolitieke conflicten in de Golfregio, en een veilingmechanisme waarbij Europa constant moet overbieden tegen Azië. Von der Leyen's claim van 'onafhankelijkheid' is dus een illusie; het is een verschuiving van een regionale naar een mondiale afhankelijkheid, tegen een veel hogere prijs en met een veel groter veiligheidsrisico.

De 'Clean Industrial Deal' als Neoliberale Pleister

Om dit tekort aan concurrentiekracht aan te pakken, promoot de Commissie de 'Clean Industrial Deal', inclusief maatregelen zoals een 'Battery Booster' pakket van 1,8 miljard euro en 'made in Europe'-criteria voor overheidsopdrachten. Von der Leyen stelt dat deze maatregelen de vraag en het aanbod zullen stimuleren in een 'deugdzame cyclus'. Vanuit het perspectief van Varoufakis en Munchau is dit echter een neoliberale pleister op een houten been. Het injecteren van beperkte overheidssubsidies in een markt die fundamenteel defect is door marginale kostenprijsstelling, lost het onderliggende probleem niet op. Het stelt de energie-intensieve industrie slechts in staat om tijdelijk te overleven, zonder de structurele hervorming van het elektriciteitsnet of de prijsvorming aan te pakken. Bovendien negeert dit beleid de realiteit dat Europa, door zijn zelfopgelegde sancties en het afwijzen van goedkope, stabiele energiebronnen, zichzelf een structureel concurrentienadeel heeft opgelegd ten opzichte van de VS en China. De 'race naar klimaatneutraliteit' wordt zo niet een race om te winnen, maar een race om de deïndustrialisatie van Europa te vertragen. De nadruk op 'technologie die de mondiale economie zal vormen' klinkt hol zolang de basisvoorwaarde voor die economie – betaalbare, overvloedige energie – ontbreekt.

Deel IV: Geopolitieke en Historische Lessen – De Prijs van Ideologisch Beleid

De huidige energiecrisis is niet het resultaat van een onvermijdelijke natuurramp, maar van een reeks bewuste, ideologisch gedreven politieke keuzes. Historisch gezien hebben welvarende beschavingen altijd berust op de beschikbaarheid van

overvloedige en betaalbare energie. De industriële revolutie in Europa was mogelijk door de beschikbaarheid van goedkope steenkool; de naoorlogse welvaart werd mede gedragen door de gestage toevoer van betaalbare fossiele brandstoffen. De beslissing om de energiebanden met Rusland, ondanks de geopolitieke spanningen, abrupt en volledig te verbreken zonder een realistisch, betaalbaar en schaalbaar alternatief paraat te hebben, is een van de meest ingrijpende en schadelijke beleidsfouten in de recente Europese geschiedenis. Het was een overwinning van moreel postuur boven economisch realisme. Het resultaat is dat de Europese middenklasse en de werkende bevolking de prijs betalen via inflatie en een dalende koopkracht, terwijl de zware industrie (zoals de chemie en staalproductie) gedwongen wordt om productie te verplaatsen naar regio's met lagere energiekosten, zoals de Verenigde Staten of Azië. Dit beleid ondermijnt niet alleen de economische basis van de Europese Unie, maar ook haar sociale cohesie. Wanneer energie een luxegoed wordt in plaats van een basisrecht, neemt de ongelijkheid toe. De weigering van het politieke establishment om te luisteren naar alternatieve stemmen, zoals die van Varoufakis en Munchau, die wijzen op de noodzaak van publiek eigendom en een breuk met het dogma van de vrije markt, toont aan hoezeer de Europese politiek is vastgelopen in een door lobby's gedicteerde status-quo. De 'productiviteitsstagnatie' waar Munchau voor waarschuwt, is het directe gevolg van dit gebrek aan strategische visie.

Conclusie: De Noodzaak van een Paradigmawisseling

De energiebevoorrading van Europa is niet slechts 'precair'; ze is structureel defect. De analyse van de fysieke markt door Times Now World toont aan dat de buffers voor de winter gevaarlijk laag zijn, en dat elke koudegolf of geopolitieke schok de prijzen exponentieel kan laten stijgen door de afhankelijkheid van de mondiale LNG-markt. De economische analyse van Varoufakis en Munchau onthult dat dit geen toeval is, maar het resultaat van een 'marginal cost pricing'-systeem dat fungeert als een staatsondersteunde zwendel, ten voordele van energiekartelen en ten nadele van de consument en de industrie. Tegenover deze harde realiteit staat het zelfbedrog van het Brusselse establishment. Ursula von der Leyen's narratief van een 'gewonnen clean energy race' is een gevaarlijke afleiding die de diepere deïndustrialisatie en de nieuwe afhankelijkheden maskeert. Europa kan niet concurreren in de technologie van de toekomst als het de basisenergie van het heden niet betaalbaar kan houden. De oplossing vereist een radicale paradigmawisseling. Europa moet af van de illusie dat energie een normale handelswaar is die aan de grillen van de wereldmarkt kan worden overgelaten. Er is

een dringende noodzaak om te bewegen naar een 'elektriciteitscommons': een systeem van publiek of gemeenschapseigendom, gemiddelde kostenprijsstelling, en strategische, door de staat gecoördineerde capaciteitsopbouw die niet wordt geleid door kortetermijnwinstmotieven, maar door de noodzaak van nationale en continentale overleving. Zonder deze fundamentele hervorming zal de komende winter niet alleen een test van onze verwarmingssystemen zijn, maar een genadeloze onthulling van het failliet van het huidige Europese energiebeleid. De tijd van halve maatregelen en ideologische dogma's is voorbij; de fysieke en economische realiteit duldt geen uitstel meer.

Lijst van Geraadpleegde Bronnen

1. Times Now World. (2026). Why Europe’s Gas Prices Have Doubled And Why Winter Could Be Worse. YouTube. Beschikbaar via: https://youtu.be/ejq1NT1mhCE . (Deze bron vormt de basis voor de analyse van de fysieke marktdynamiek, inclusief de impact van hittegolven op de gasopslag, Noorse onderhoudsbeurten, en de concurrentie met Azië om LNG).

2. Varoufakis, Y., & Munchau, W. (2026). Europe's energy scam is worse than you think. The Econoclasts / UnHerd. YouTube. Beschikbaar via: https://youtu.be/c_TEXunHPkI . (Deze bron levert de fundamentele economische kritiek op de 'marginal cost pricing', de analyse van de elektriciteitsmarkt als een 'state-backed cartel', en de waarschuwing voor het gebrek aan strategische energiecapaciteit in vergelijking met de VS en China).

3. Von der Leyen, U. (2024/2026). Ursula von der Leyen Reveals How Europe Plans to Win the Clean Energy Race and Cut Dependence. Europese Commissie / World Economic Forum context. YouTube. Beschikbaar via: https://youtu.be/AGgXuAw0LL4 . (Deze bron is gebruikt als het primaire doelwit van de kritische analyse, specifiek gericht op de claim van 'energieonafhankelijkheid' en de effectiviteit van de 'Clean Industrial Deal' en de 'Battery Booster' maatregelen).

4. Aanvullende contextuele analyse en verificatie van marktmechanismen en beleidsverklaringen is uitgevoerd via openbare transcripties en samenvattingen van de bovengenoemde videobronnen, om de nauwkeurigheid van de weergegeven argumenten te waarborgen.

https://youtu.be/ejq1NT1mhCE